

TABOR* izhaja vsak dan, razven nedelje in praznikov, ob 10. uri z daljnom na slednjega dne ter stane mesečno po pošti K 20.—, za izposojništvo K 40.—, dostavljen na dom K 22.—, prejetan v upravi K 20.—, inšerati po dogovoru.

Naroda se pri upravi TABORA*, MARIBOR, Jurčičeva ulica šte. 4.

Kujizica liceja

TABOR

UREDNIŠTVO se nahaja v Mariboru, Jurčičeva ul. št. 4, 1. nadstropje. Telefon Maribor št. 276. UPRAVA se nahaja v Jurčičevi ulici št. 4, pritrilje, desno. Telefon št. 24. SHS poštnoštevilni račun šte. 11.757.

Na naročila brez denarja se ne odira. — Rokopisi se ne vračajo.

Leto: III.

Maribor, četrtek 26. januarja 1922.

Številka: 21.

Stojan Protić in ustava.

Nasprotniki vidovdanske ustave, ki se strinjajo samo v eni točki: v plemskem separatizmu, so doživeli minule dni veliko veselje. Njihov prerok in Mesija Stojan Protić je zapustil svojo uredniško mizo, na kateri kuje dan za dnem uvodnike za »Radikal« ter izpregovoril v parlamentu odredilno besedo: zavzel se je bil za revizijo ustave!

O Protićevem govoru piše zagrebška »Riječ«: G. Protić misli, da je segel bogve kako globoko, ko je uprl svoj govor na tri stebre: nahajamo se v trojni krizi, politični, finančni in socialno-gospodarski. Besedo »kriza« uporabljamo za neko stanje, ki se razdvaja, iščeč nova pota. Mi pa smo popolnoma nova država; ujedinili so se ljudje in kraji, ki niso bili skupaj več kot tisoč let, temveč so živeli pod različnimi kulturnimi vplivi. Te ljudi in kraje vezeta zgolj jezik in volja, a vse drugo v njih in izven njih se brani in umika pred novim stanjem.

Naš sedanjí položaj niso profesorje »krize«, marveč surovo stanje, prve etape, prve stopnice za popolnoma urejeno moderno državo. Ta proces notranjega ujedinjevanja, uravnoteženja vseh komponentov, zlivanja v nov tip, bo trajal še dolgo, skozi generacije in generacije.

Za nas obstoja samo vprašanje: ali gremo k temu cilju po pravi poti. Kakšne izkušnje imamo in kakšne korekture moramo izvesti! O tem naj se vodi najširša in najsvobodnejša diskusija. Morda mi sodobniki v tem kratkem času niti ne moremo dobiti točnega pregleda, absolutne sodbe o vsem tem; treba pa je razpravljati, boriti se, kajti samo iz konflikta različnih nazorov se lahko izkrene iskra resnice. Po teh treh letih se lahko vsi zedinimo v eni temeljni misli: našo državo utemeljujejo takšni življenjski interesi vseh državljanov, da je njena eksistenca, njeno ojačenje izven vsake diskusije. Tudi najekstremnejši elementi iščejo samo še način, kako bi jasno potrdili to resnico. Zahtevajo posebne volitve, da bi lahko brez večje škode za svoj osebni prestiž stopili v parlament. Ne bomo niti omenjali neštetih drugih pojavov, ki nam pričajo, da državljani preko glav teh svojih voditeljev iščejo državo. To je tedaj velik napredek, pa ne moremo trditi, da bi se država nahajala v krizi. Res je, da jo življenje samo sankcionira; vsak dan in vidno raste njena moč.

To priznava z drugimi besedami tudi g. Protić, ko pravi, da to državo drži skupaj mnogo drugih interesov, ne samo ustava. Po tem priznanju nam je lahko zavrniti njegovo kritiko: Ko je razpadla po njegovih intencijah nastala parlamentarna zajednica, je g. Protić poskušal privedi v skupščino nove elemente, Radićevce. Ko mu ni uspelo, da bi na ta način ojačal svojo pozicijo, tedaj se je lotil drugega izgovora, da se absentira od ustavnega dela: namreč izgovora o poslovniku in prisrge. Prisrge so položili republikanci, socialisti in komunisti — samo radićevci ne. Nedavno je omenil vodja republikancev Jaša Prodanović odgovarjanje na izvajanja svojega somišljenika dr. Štefanovića, da je pri radićevcih odločilno to, da hočejo posebno hrvatsko republiko, ni jim pa do republikanske državne oblike za celo Jugoslavijo.

Nadalje najdemo v Protićevem govoru drugo veliko protislovje, ki ga lahko opazi vsak človek: Ko govori o današnji ustavi, bi rad za vsako ceno zmanjšal in omalovaževal njeno vred-

Madžarsko obrekovanje naše vojske.

Interpelacija poslanca Karady-Karona. — Pritožba pri naši vladi in antanti. — O bivanju Karla v Tihanyju in Tati.

DKU Budimpešta, 25. jan. Na včerajšnji popoldanski seji narodne skupščine se je ponovno razpravljalo o aretaciji Rakowskega in Andraszyja ob priliki Karlovega puča, pri čemur je prišlo med poslancem Friedrichom in Rakowskim ter ministrskim predsednikom grofom Bethlenom do ostrega prerekanja. Pri reševanju dnevnega reda je bil budžetni provizorij pri pravem čitanju sprejet. Poslanec Karady-Karona je vložil interpelacijo glede raznih nasilstev, ki jih je baje izvršila jugoslovenska vojska na madžarski meji pri Subotici. Z madžarskimi državljani, ki prekoračijo jugoslovensko mejo, postopa jugoslovensko vojaštvo baje brutalno. Več Madžarov je bilo še ustrelenih. Govornik je imenoma navedel več slučajev, med njimi ona dva, ko so naši trupe v bližini meje na jugoslovenskih tleh. Dejstvo, da so se našle na truplih rame, ki potičejo od strele, povečuje sum, da so bili na begu ustreljeni. Interpelant je zahteval, da v tem oziru intervenira zunanji minister pri jugoslovenski vladi in pri antanti. Zunanji minister grof Banfy je izjavil, da bo uvedel natančno preiskavo ter podvzel v pozitivnem slučaju energične korake.

Konec preiskave o šibeniških dogodkih.

LDU Split, 24. jan. V soboto je končala v Šibeniku svoje delo naša komisija, ki je imela nalog, preiskati božične dogodke. V zadnjem trenutku sta italijan, konzula izrazila željo, da naj bi se to vprašanje rešilo v Šibeniku, vendar pa so se naši delegatje izjavili za nepristojno. Izid svojega dela bodo delegatje predložili beograjski vladi, ki bo rešila stvar sporazumno z vlado v Rimu. Iz poučenega vira se

doznava, da je na podlagi uspešne preiskave popolnoma ugotovljena krivda Italijanov.

LDU Split 24. jan. V Šibeniku se je v soboto vršil javen shod, na katerem je bila soglasno sprejeta resolucija, ki zahteva od vlade, naj izposluje odhod italijanskih vojnihi ladij ter do-seže čimprej evakuacijo tretje cone v Dalmaciji.

Slovaški klerikalci proti edinstvu.

DKU Praga, 25. jan. V poslanski zbornici je izjavil poslanec Juriga (slovaška ljudska stranka): Prisiljeni smo nastopati proti vladi tako dolgo, dokler ne prizna eksistence slovaškega naroda. V bivši Ogrski smo bili mi Slovaki pač narodno zatirani, imeli pa smo vseeno več svobode kakor pa jo imamo

sedaj. Mi Slovaki smo prostovoljno pomagali ustanoviti češkoslovaško republiko, za to pa hočemo tudi biti v Slovaški sami svoji gospodarji. (Ta izjava slovaškega klerikalca je do pičice podobna našim izjavam naših slovenskih klerikalcev ter priča jasno, da so klerikalci povsod enaki. Op. ur.)

—o—

Namestnik Hribar zbolel.

LDU Ljubljana, 24. jan. Na povratku iz Prevalj so kraljevega namestnika g. Ivana Hribarja pozdravili na kolodvoru v Dravogradu postajenačelnik, uradništvo postaje, upravnik carine, finančna straža in zastopniki ZJZ. G. pokrajinskemu namestniku na čast je bilo izpajenih več streljav v pozdrav. V. Vuzenici so g. pokrajinskega namestnika pričakovali deputacije z bakljami. Nadaljnje potovanje je moral gospod pokrajinski namestnik radi nenadne obolelosti prekiniti.

Hrvatski namestnik pri škofu.

Zagreb, 24. jan. Pokrajinski namestnik g. Juraj Demetrović je danes izrazil v imenu kraljeve vlade in v imenu pokrajinske uprave za Hrvatsko in Slavonijo povodoma smrti papeža Benedikta XV. sočutje škofu dr. Premušu, ki zastopa odsotnega nadškofa dr. Bauerja.

Kotiranje obveznic državnega posojila.

Beograd, 24. jan. Z ozirom na odlok finančnega ministarstva št. 670 od

20. t. m. se prične s 1. februarjem t. l. kotiranje obveznic 7 odst. državnega posojila na borzah v Beogradu in v Zagrebu. (Iz generalne direktorije državnih dolgov.)

Citina zahvala švicarskemu zveznemu svetu.

DKU Bern, 25. jan. Ekscesarica Cita je ob slovesu pred odpotovanjem iz Švice nazaj na Madeiro, izrazila zveznemu svetu iskreno zahvalo za blagohotno postopanje švicarskih oblasti napram njej začasa njenega bivanja v Curihu.

DKU Pariz, 25. jan. (Havas.) Vlada je dovolila otrokom ekscesarja Karla, da smejo potovati na Madeiro preko Pariza.

Nemške ladje zopet v nemških rokah.

DKU Pariz, 25. jan. (Brezlično.) »Petit Parisien« poroča da se je sklenila med nemško in anglesko vlado pogodba, po kateri kupi Nemčija od Anglije 70 bivših svojih ladij, katere so bile zaplenjene med vojno.

nost. To ga je zapeljalo tako daleč, da je dejal: tri leta smo bili brez ustave, pa — »nikom ništa«! Maio dalje pa polaga največjo važnost na svojo tezo, da se mora ta ustava nujno revidirati, kakor da je od te revizije odvisen obstoj države.

Če sprejetje prve ustave ni imelo epohalne važnosti, čemu bi jo pač imela izprememba nekaterih njenih členov? Tej ustavi nadeva g. Protić naziv »nesvobodoumna«, to pa radi tega, ker je bila sprejeta brez njegovega sodelovanja. Preteklost g. Protića kot ministra in politika mu ne daje povoda, da bi smel očitati drugim »nesvobodoumnost«.

Vi resni praški reviji »Parlament« je spisal v dveh številkah vseučilišni profesor dr. J. Krejči kritiko naše ustave. Svoja izvajanja je zbral v sledeči sklep:

»Kraljevina SHS je monarhija, zgrajena na demokratičnem načelu. Nekateri ustavne določbe, kakor sem jih opisal, nadkriljujejo po svojem demokratizmu sodobne določbe republikanskih državnih ustav. Ustvotvorci so poskušali najti kompromis med monarhizmom in demokratizmom ter si prizadevali, da bi ne škodovali niti prestižu narodne dinastije niti demokratičnim načelom. Lahko rečemo, da je bilo to prizadevanje uspešno. Ustavo nadalje preveva skrb, da se upeljuje dobra državna administracija, neodvisna redna sodišča upravná in vojaška, neodvisna kontrola državnega gospodarstva. To so velike prednosti ustave. Po večini se ta ustava naslanja na staro srbijansko ustavo. Vendar pa so številne določbe popravljene po modernih načelih in obenem izpopolnjene.«

Tako se izraža o naši ustavi tuji strokovnjak, o katerega objektivnosti ne moremo dvomiti.

Ne jemljemo pa v resnem smislu smešne trditve g. Protića, da na Hrvatskem vlada strahovit policijski režim. Ko je pred dvema letoma nastopil kabinet g. Protića, tedaj mu je bila prva skrb, da je na Hrvatskem suspendiral stari zakon o pravici sestajanja. V gospodarski kritiki je g. Protić povedal več resnic. Toda reforma vsega tega ni odvisna od izmenjave nekaterih ministrov. To je dokazal Protićev kabinet.

Če se nam v gospodarskem oziru ni posrečilo državo urediti in ustaliti, tedaj nas ravno to dejstvo svari pred tem, da bi sedaj zaustavljali gospodarski razvoj z novim prepričkom o ustavnih načelih. Revizija ustave bi prinesla politično krizo, ki bi okupirala vsaj za eno leto ves naš čas in našo energijo.

O pravi in nepravi politiki.

(Stare, a vendar nevsakdanje misli o demokraciji).

Prezident češkoslovaške republike T. G. Masaryk je v svojem novoletnem govoru povedal par besed, ki so kakor nalašč za nas in naše razmere. Te besede bi si morali zapomniti kakor očenaš, ker so važnejše in dragocenejša kot celi kupi člankov, ki se kopičijo v časnikih za ali proti vladi. To so besede o parlamentarizmu ter o razmerju med kulturo in politiko. Ponavljamo samo par odlomkov, ki smo jih združili v osnovne misli:

Dravljani, ki se pričujejo čez parlament, zabavljajo čez samoga sebe. Parlament je takšen, kakršni so volilci po svoji npravnosti in svoji izobrazbi.

Poslanci, katere so državljani poslali v parlament, morajo biti res spo-robni za državotvorno delo, za kontrolo državne uprave. Merilo za to spo-sobnost pa je njihova izobrazba in nji-hov značaj.

Prva naloga je tedaj poglobiti poli-tično izobrazbo. Samo politično izobra-žen človek bo razumel, kaj je dolžan skupnosti, t. j. državi. Ni dovolj, če imamo državo in samostojnost, glavno je, kakšna je država in čemu nam služi samostojnost.

To so misli, ki jih je izrekel prvi državljani česko-slov. države svojim sodržavljanom, svojemu narodu. In te misli povejo to, kar je v politiki bist-veno.

Te misli niso nič novega, nobeno razodetje. Naravno bi bilo, da bi vsak državljani demokratične države tako mislil in čutil, umeval svoje politične naloge v tem smislu. Zakaj bistvo dr-žavne demokracije je v tem, da leži na vsakem državljanu z aktivno in pasiv-vo volilno pravico del odgovornosti za razmere, ki vladajo v državi. Parla-ment je samo eksekutiva državljano-volilcev in je odgovoren za vladu. Ta-ko prehaja pooblastilo od milijonov ljudi na stotine, od teh — stoč. pa na de-setorico (na ministre). To je parlamen-tarizem, to je demokracija! Aristok-ratska vlada je obstojala v tem, da so odgovornost nosili samo nekateri-ki. Demokratski režim pa obstoja v tem, da odgovornost nosimo vsi.

Dejstvo pa je: čim slabša je ta za-vest v širokih plasteh, tem bolj so svo-bodne ožje plasti. Čim nezavednejši so sloji volilcev, tem manj se zaveda par-lament svojih dolžnosti. Nesposoben, razkrojen, v neprestane in slepe stran-karske prepire pogreznjeni parlament rodi zgolj slabe vlade. Dobro pravi naš narod: Jabolko ne pade daleč od dre-vesa! To velja tudi za volilce, parla-mente in vlade.

Tukaj tiči jedro demokracije. Mi imamo mnogo ljudi, ki so demokratični samo vsled tega, ker v danih razmerah ne morejo biti drugačni. Mnogi, ki kriče o avtonomiji, pozabljajo, da se avtonomija začne pri posamezniku. Mnogo se govori o reformah, a večina teh apostolov vseh mogočih reform po-zablja, da se reforme začnejo pri po-samezniku. Koliko jih je pri nas, ki hočejo najmodernejši parlament, ki pa niti s prstom ne ganejo, da bi postal vsak naš državljani vsaj za eno stopnjo modernejši, treznejši. Ti politiki so oni, ki si demokracijo predstavljajo na aristokratskem način. Odgovornost za vladu naj nosijo samo nekateri; za ostale je pa dovolj, če oddajo svoje glasove.

To ni demokracija in dokler ne bo demokracija izvedena konsekvenco, ne moremo govoriti o njenih hribah. — Naši ljudje mnogo slišijo o politiki, o vladi, o parlamentu. Slišijo zabavljice in zabavljajo sami. Rujejo proti vladi, ker mislijo, da bodo dobili boljše.

Odkod, kako?! Tu se ustavimo in o

tem razmišljajmo! Koliko črnila se razlije in koliko dragocenega časa po-troši, da se široke sloje pouči o hribah slučajno vladajočih strank. A vsi ve-mo iz dozdajšnje izkušnje, da so bile na krmilu različne stranke, pa ni bilo boljše. Prav pravi duhoviti Francez Anatol France: Ne zanima me, kdo se-di na ministrskih sedežih in kdo vpije o »reformah« v opoziciji. To je ena in ista vloga! Mi bi pristavili: Zanima nas, kdo dela med širokimi sloji, kdo — katera oseba in kakšne ideje — ob-vladajo ono maso, iz katere prihajajo vsi parlamentari in vse vlade?!

Kdor nima na politiki čisto osebnega interesa, se je že zdavnaj naveličal večnega preliivanja tiskarskega črnila o vseh raznovrstnih reformah, režimih itd. Presedajo mu že večne pritožbe, zabavljice in psovke. Bodimo enkrat res politični in si povejmo v obraz: Saj smo podobni človeku, ki je ugledal v ogledalu samega sebe, pa se je strašno raztogotil nad to sliko. Smešna vloga, kaj ne? Toda najsmušnejše je to, da jo neprestano igra vsa naša javnost. Če premerimo z objektivnim, kulturnim merilom stanje ljudske izobrazbe pri nas; če presodimo, kakšne pojme ima-jo milijoni naših volilcev o državi in možnostih socialnega življenja, tedaj bomo spoznali, da naše politično zlo ne leži v parlamentu in v vladi, temveč predvsem v oni dolgi vrsti nas samih, ki si nismo na jasnem, kaj hočemo z demokracijo, ki neprestano zabavljamo in iščemo neštetih reform, pri tem pa opuščamo najosnovnejšo funkcijo demokratičnih državljano: kontrolo nad poslanci in ta naša eksekutiva — parlament — kontrolo nad vladu!

Namesto tega, da se toliko prepira-mo po listih za politične teoreme, da imamo tako čisto na ustih besedi »država, samostojnost«, namesto tega, da posegamo za daljnim, sezimo rajši po najbližjem, kajti to je bistvenejše kot ono oddaljeno. Pišimo, razmišlja-jmo, debatirajmo o načinu, kako bi dvignili splošno naobrazbo, vcepili vo-lilecem politično zavest, razsodnost in uvidevnost, odpravili analfabetizem, alkoholizem itd. V parlamentu vodimo kulturno in socialno politiko, dvigaj-mo gospodarsko produkcijo in dajajmo na ta način zaledju, iz katerega izhaja in v katerega se vrača ves krogotok politične demokracije, več impulzov, več novih idej in takih reform, ki bodo državljano pripomogle, da res po-stanejo državljani.

S tem ni povedano nič novega. A v tem duhu je govoril Masaryk svoje-mu narodu takrat, ko mu je želel sre-čno novo leto. Osvojimo se v naši po-litiki lepim fraz in hlastanja dnevnih senzacij. Vračajmo se k temeljem po-litike: vzgojimo v samem sebi in v svoji najbližji okolici državljane, iz-med katerih bo lahko vsak potrkal na svoje prsi in dejal z Ljudevitom XIV.: L'etat c'est moi — država sem jaz!

Ne pozabite naročnine!

Druga skupina obsega družbe z do-brodelnega stališča, njim na čelu družba »Peabody Donation« v Londo-nu, katero je ustanovil filantrop Pe-abody l. 1860. Družba je postavila do l. 1901. 18 velikih hišnih skupin z 5169 stanovanji, ki obsegajo v celotnem 11.439 sob za 20.000 ljudi.

V tretjo skupino slednjič spadajo različne družbe v svrhu samopomoči in preskrbe lastnih članov z zdravini in vrednimi stanovanji.

Iz navedenega se razvidi, kako ve-likansko zamišljena in začrtana je bila stanovanjska reforma na Angleškem, ki ni ostala samo na papirju, ampak se je tudi udejevala dejansko do zadnjega časa. Tembolj se moramo čuditi Angležu, ki je sklenil to refor-mo samo na podlagi statističnih po-datkov brez vsake druge znastvene fundacije. Statistika mu je pokazala, da vladajo in so najbolj razširjene bo-lezni tam, kjer živi narod v slabih hi-gijeničnih razmerah. Čim večja živ-ljenska udobnost, tem manjša umrlj-vošt, ki je največja tam, kjer je na-rod nakopičen in zanemarja samega sebe. Zaradi tega je sklenila Angli-ja z obdobjem vredno dalekovidno-stjo, da sanira revne kraje in pripo-more ubogim in delavnim slojem do zdravila in vrednih stanovanj.

Za slovensko Kamnico

Kamnica, 24. januarja.

V našo vas se je priklatil iz Nem-ške Avstrije nek človek, ki nastopa tu kot doktor Justin ter opravlja posle občinskega tajnika. Ta Justin je po vsem svojem bistvu zagrizen nemšku-tar in sovražnik vsega kar je slovensko ter igra med tukajšnjimi nemčurji kot tak seveda veliko ulogo. Pri vseh tu-kajšnjih nemčurskih veljakihi je ta človek v veliki časti, vse vprek se mu klanja, vse vprek ga pozdravlja s »Herr Doktor!« Parola tega človeka je, da mora ostati Kamnica nemška. Čudno se nam je zdejo, da bi bil ta člo-vek ki služi pri nas kot občinski tajnik res doktor, kar tudi iz vsega njegovega obnašanja ni razvidno, da bi imel kako višjo, najmanj pa aka-demično izobrazbo. Radi tega smo se potrudili dobiti o tem človeku podro-bnejše informacije ter izvedeli — da sploh ni doktor, ampak čisto navaden pisec. Kako čudo potem, če ta človek, ki se briga za vse drugo, le za svoj urad ne, sodi po sebi tudi naše poštene in vestne uradnike in učitelje?

Mi smo na nemčursko in avstri-jakantsko postopanje tega človeka o-pozorili že v eni zadnjih števil »Tabo-ra«, mesto razumevanja s pristojno strani, pa smo dobili napad s strani slovenskega mariborskega lista »Stra-že«. Ne bomo odgovarjali »Straži« v nje-nem tonu, ker smo prepričani, da nas napada v nepoznavanju dejanskega stanja. Ko bi gg. pri »Straži« vedeli, da članki, katere objavljajo proti nam Slovence izhajajo ravno iz krogov te-ga človeka, ki po javnih gostilnah naj-nedostojnejše sramotijo slovenske li-ste, brez izjeme »Straže«, bi si gotovo premislili mazati svoj list z dopisi, s katerimi hočejo tukajšnji nemčurji doseči samo razdor med nami Sloven-ci ter pomagati svoji propagandi za Nemštvo in Nemško Avstrijo do naj-večjega razmaha in uspeha.

Da ne namerava naša novousta-novljena organizacija Jugoslovenske Demokratske Stranke povzročati raz-dorov med nami, tukajšnjimi Sloven-ci, to smo povedali že takoj iz počet-ka, kajti njeni cilji morajo biti in so tudi daleko bolj idealni, kakor pa je strankarska zagrizenost. Gg. pri »Straži« poznajo prav dobro naše tu-kajšnje razmere, vedo prav dobro, da se naš slovenski življenjski boj ne dolga leta za slovenskega župana, kar se mu pa doslej še ni posrečilo doseči, ker je bilo vodstvo politike vedno v nem-škutarskih rokah. Ti nemškutarji so, da dosežejo svoj cilj, tudi vedno gle-dali na to, da sta bili pri občinskih vo-litvah samo dve listi in sicer ena slo-venska (SLS) ter ena nemškutarska. prej nemško-liberalna, sedaj pa, v bi-stvu sicer ista, toda pod krinko soci-jalne demokracije. Tretji stranki in tretji listi so ravno vedno najodločne-jše nasprotovali, ker so vedeli, da bi po-menila kmalu konec njihovega gospo-

darstva. Slovenski kmetje, učitelji itd so bili večinoma zavedni ter so žrtvo-vali raje svoje politično prepričanje, kakor pa narodno zavest s tem, da so glasovali vseeno za slovensko, čeprav klerikalno listo, toda ostali so vedno v manjšini in to radi tega, ker je slo-venski delavci itd., ki je bil napred-nega mišljenja, raje glasoval za nem-škutarje, kakor pa za klerikalce, češ: »Raje, kakor za duhovnike, glasujem za nemškutarje, ko druge stranke ni!« Zalostno, toda resnično! Posledica tega je bila, da so dobili večinoma vedno nem-škutarji; tako tudi pri zadnjih občin-skih volitvah, ko so dobili 64 glasov, t. j. 9 odbornikov, dočim jih je dobila SLS le 55 t. j. 7 odbornikov. K temu je treba pripomniti, da so pri omenje-nih 64 glasovih dve tretjini Slovencev, ki so sami izjavili, da bi rade volje vo-lili Slovence, če bi le imeli slovensko napredno stranko. Radi tega smo u-stanovili krajevno organizacijo JDS, ki nam že pri prihodnjih občinskih volitvah pripomore do slovenske zna-ge.

Ko bi se vršile volitve že danes, bi JDS dobila v najslabšem slučaju 21 glasov in to od volilcev Slovencev, ki še nikoli niso oddali svojih glasov SLS, to se pravi, da bi dobila tri od-bornike, kar bi dalo razmerje: Slo-venec skupaj 10 odbornikov, oslabilje-ni nemškutarji pa skupaj 6, mesto se-danjih 9 odbornikov. Izvolitev sloven-skega župana v Kamnici nam je s po-močjo JDS že danes zagotovljena. V tem slučaju pa nam je končno vseeno, ali bo župan izvoljen iz vrst SLS ali iz vrst JDS. Glavno nam je in nam mora biti, da dobimo slovenskega žu-pana!! To so polstoletne sanje nas tlačenihi kamniških Slovencev, ki se nam morajo sedaj v svobodni državi končno uresničiti! To pa je tudi oni strah, katerega se naši nemškutarji tako bojijo in kar nemškoavstrijskemu agitatorju titularnemu doktorju Ju-stinu tako smrdi in radi česa nas tako besno sevraži in preganja.

Res je, kar trdi sobotna številka »Straže« tudi sama, da je nemškutar-ska sarovost v Kamnici prispela že tako daleč, da mečej nas Slovence iz navedenih vzrokov že nasilno iz go-stilen, hoteč nas na ta način popolno: ma uničiti. Toda to njihovo najnovej-še nasilje nam je privedlo le še večje število novih pristašev iz vrst dose-danjih »socialnih demokratov«. Ker pa ti nemškutarji vidijo, da se kljub vsem njihovim nesramnostim naše oblasti ne ganejo in nas ne zaščitijo, pričakujemo seveda še nadaljnjih no-vih, še bolj besnih napadov, na katere pa smo — pripravljeni! Le tako na-prej! Čimveč surovosti in nasilja bodo počenjali, tembolj se bodo zagabilnji-hovim lastnim dosedanjim pristašem in tembolj bodo pomnožili naše vrste!

Gospode pri »Straži« in pri »Slo-venskem Gospodarju« pa opozarjamo, naj ne dajejo v škodo nas Slovencev več potulho našim nemškutarjem, ki

Doc. dr. I. Matko:

Vzroki padca umrljivo-sti na Angleškem.

(Dalje).

Stanovanjske reforme pa se se po-služila tudi ostala mesta Anglije. N. pr. mesto Birmingham je pričelo s sanacijo l. 1878. pod vodstvom slavne-ga župana Chamberlaina. Mestni svet je kupil 1867 hiš in podrl od teh 1200! Stroški sanacije nezdravih hiš so presegali nad 30 milijonov starih in dobrih mark!

Prvotno so se mesta posluževala sa-mo pravice razlastitve hiš in zemljišč; sem in tje so tudi planirala teren, ka-terega pa so brez izjeme oddala stavbenim družbam v svrhu zidanja stanovanjskih hiš. Se-le v zadnjem ča-su je začelo nekaj mest tudi zidati hi-še v lastni režiji in na lastne stroške.

Takih stavbenih družb imamo v Angliji vse polno in jih lahko delimo v tri skupine. K prvi skupini spadajo obrtne zadruge na podlagi kapitali-stične ureditve. Največja izmed njih je »Artisans', Labourers' and Gen. Dwellings Comp.«, ki je izdala okoli 75 milijonov zlatih mark in pripravila približno 50.000 ljudem zdrava in vre-dna stanovanja

Uspehi stanovanjske reforme in drugih sanitarnih predpisov niso iz-ostali in so rodili angleškemu celokup-nemu narodu tisočeren sad! Mesta, mestni deli, okrajji itd., ki so bili po-prej najhujša ognjišča za kužne bo-lezni in imeli največjo umrljivost, so postali po sanaciji najbolj zdravi deli angleške države! N. pr. v onih Peabo-dyjevih hišnih skupinah je znašala umrljivost komaj 14,7 od tisoč ljudi, to je za 4 manj nego v ostalem Londonu, skoravno so bile omenjene hiše 12krat bolj obljudene nego ostali London. U-mrljivost dojenčkov je bila tukaj za polovico manjša nego drugod.

Anglija je znižala z omenjeno re-formo in sanitetnimi napravami ob-čo umrljivost in sicer v meri, ki zbudi občudovanje v primeri z drugimi kulturnimi državami. Statistika uči, da je znašala na Angleškem umrlji-vost l. 1866. — torej dve leti pred sta-novanjsko reformo — 23,4 in l. 1900. pa 18,2 na tisoč ljudi. Torej umrljivost je padla tekom 34 let približno za eno petino! S tem je tudi Anglija dosegla najnižjo umrljivost med vsemi veli-kimi kulturnimi državami! Leta 1900. je znašala umrljivost v Nemčiji 22,2, Avstriji 26,6, na Ogrskem 29,7, v Ru-siji 32,7, na Francoskem 21,5, Span-skem 30, v Italiji 24,7 in v Srbiji 27,2

na tisoč prebivalcev! V Angliji sami pa je znašala takrat umrljivost 18,2! In to v očigled dejstva, da je Anglija ena izmed najobljudenejših in najbolj industrializiranih držav in sicer ra-vno s strokami kot rudarstvom, tovar-nami za steklo, sukno, železo itd., ki zahtevajo same po sebi izvanredno visoko število umrljivosti. V tem oziru nam naj služi za vzgled statistika za tovarno sukna v München-Gladbach, ki je dognala, da umrje od 100 tekstil-nih delavcev najmanj 86 za tuberkulo-zo. Kar se tiče tuberkuloze navedba, je Anglija samo z navedenimi naredba-mi pritiskala umrljivost za jetiko od 25,2 v razdobju 1861.—1865. na 11,4 v razdobju 1906.—1908. torej za nič manj, nego za 120 odst.! Zaradi tega se Anglija tudi ne zanima za boj proti tuberkulozi v isti meri, kakor pa dru-ge države, ki ustanavljajo lige, dru-štva, oskrbovališča, zdravilišča itd. »Prevention, sanitation«, stanovanjska reforma in nje zdravja je geslo An-glije poti tuberkulozi in drugimi kuž-nimi boleznimi! Anglija je tudi edina izmed velikih kulturnih držav, ki ima najmanjšo umrljivost dojenčkov v 0—1 leta starosti, ki znaša v Angliji 15,4, Nemčiji 21,3, Italiji 17,2, Franciji 15,9, Belgiji 17,1, Avstriji 23,3 itd. (Konec prih.)

vselej in ob vsaki priliki blatijo naše časopise. Prepričani smo, da naši slovenski vaščani nasprotnega prepričanja nikakor nimajo povoda pričeti z nami kako strankarsko borbo, saj smo že s tem jasno pokazali kaj hočemo in kaj je naš namen. Da je JDS v Kamnici uravnala smer v to stran, do tega so jo privedle tukajšnje čisto posebne razmere, ki nikakor ne dopuščajo drugačne taktike.

Politične vesti.

* **Jugoslovensko-romunska vojna konvencija.** V soboto je bila podpisana v Beogradu vojna konvencija med Jugoslavijo in Romunijo. Za Jugoslavijo je podpisal pogodbo šef generalnega štaba Petar Pešić in general Milan Milovanović, za Romunijo pa šef štaba Christescu in polkovnik Florescu. Po podpisu se je romunska misija vrnila v Sofijo.

* **Lenin pride na genovsko konferenco.** Kakor poročajo iz Moskve, bo Lenin sam prevzel vodstvo ruske delegacije na konferenci v Genovi. V Rusiji ga bo začela konferenca nadomestil Čičerin. Ruski delegaciji bodo najbrže pripadali Krasin, Litvinov, Rakovsky, sovjetski poslanik v Rimu, Vorovskij in bivši poslanik v Berlinu Joffe.

Zanimivosti.

V aeroplanu je bodočnost. — Najnovjša mišja past. — Vojna proti komarjem.

Avijatika se v zadnjih letih razvija z velikanskimi koraki in kmalu bodo stvari, ki se nam zde danes še skoraj neverjetne in nemogoče, uresničene. Pred 50 leti bi bili še vsakega, ki bi pripovedoval, da bodo ljudje potovali po zraku, proglasili noreem, a danes imamo med vsemi večjimi mesti zračno zvezo, zračno pošto itd. Polet preko oceana je bil še pred nedavnimi časi nemogoč, dandanes pa se že skačajo, kdo bo prej preletel to velikansko pot. Neke ameriška firma je pravkar naročila nove vrste letalo po načrtu francoskega letalca Louis Breugeta. Breuget je izjavil, da bodo njegova letala v treh letih vpostavlila redno zračno zvezo med Evropo in Ameriko. Izdelana bodo tako, da bodo zamogla 24 ur brez prestanka ostati v zraku s hitrostjo 180 milj na uro. Nosila bodo po trideset potnikov in prtljago. Če se bo to res doseglo, se bo Amerika »približala« Evropi tako, da bo oddaljena le en dan. Letala bodo plavala v zraku s hitrostjo vrtenja zemlje. Ako bi torej krenilo letalo opoldne proti zapadu, bi bilo vedno pod opoldanskim solncem ter bi plulo vedno po dnevu. V takem slučaju bi bil Newyork oddaljen od Evrope komaj šest ur. Brodovje bo v bodočih vojnah izgubilo svoj pomen, kajti roj takih letal bi uničil s tonami bomb še tako močno brodovje. Velikanske bojne ladje bodo romale med stare železo. Še z novejšimi tipi letal se bavijo Francozi. Ravno v poslednjih dneh so poskušali novo iznajdbo: avtomatična letala, ki se dvignejo samo v zrak in sama zopet pristanejo. Važnejša pa še so letala, ki se zamorejo voditi z zemlje s pomočjo brezžičnih naprav. Te vrste aeroplanov so posebno obetajoči. Poslalo se bo lahko posebno letalo brez pilota, kamor bo treba ter se bo lahko zopet poljubno »poklicalo« nazaj. Poskušali so se izbrano obnesli. Letalo je pokorilo ubogalo in le, ko je pristalo k zemlji, je moral pilot prevzeti komando. Pa tudi Angleži nočejo zaostati. Angleško ministrstvo za zrakoplovstvo je razpisalo petdesettisoč liver nagrade za praktičen helikopter, t. j. tako letalo, ki se bo zamoglo dvigniti navpično v zrak in bo zamoglo v zraku mirovati, kadar bi to hotel pilot. V Angliji gradijo sto novih vojaških letal, katere se bo uporabilo v Mesopotamiji. Na vsako letalo bo pridelenih po deset vojakov in dve strojni puški s potrebno municijo. Kmalu bodo postala letala nevarna konkurenca železnici in parobrodom in kakor danes avtomobile in kolesa, bo imel posameznik svoje lastno letalo.

Nek trgovec z živimi ostrigami je iznašel novo past za miši. V njegovi shrambi so mu miši vedno delale mnogo škodo in nobena past ni več pomagala. Vsake so se previdno izognile. Nekega dne je opazil, da ostrige svoje školjke večkrat široko odprejo. Kakor hitro pa pade na sluznato kožico v školjki je najmanjši prašek, zaprejo školjke ter jih z nenavadno močjo držijo trdo zaprte. To je dalo trgovcu lepo idejo. Čez noč je nastavil v svoji shrambi na raznih mestih večje ostrige. Ponoči so se školjke odprle. Ko so prišle miške na svetlo, so se čudile neznamkam v košenih pokrovčkih. Seveda so vtaknile takoj svoj nos, da se bliže spoznajo z notranjostjo teh školjkel. Toda star pregovor pravi, ne vtikaj nos v vsako luknjo. Ko so miši brskale po školjki, je ta takoj zaprla svoje školjke in v par trenutkih se je mišja duša preselila v večna lovišča. Drugo jutro je našel trgovec pri vsaki školjki po eno mrtvo miš. V par dneh ni bilo v njegovi shrambi niti ene več. Vest o tej novi mišji pasti se je kmalu raznesla po vsej okolici in trgovec je prodal v kratkem desetkrat toliko ostrig, kakor navadno.

V Avstraliji se pripravljajo na novo vojno, na nov boj proti — komarjem, ki širijo razne bolezni in nadlegujejo človeka. Imenovan je poseben komite, ki bo izdelal posebna pravila za ta boj! Pravila določajo, da se mora vsak državljan udeležiti »svete vojske« proti krvoločnemu rodu komarjev. — Kakor znano, se množijo komarji v vodi. Samica leže jajca v stoječo vodo; iz njih se izležajo ličinke, ki tudi žive v vodi in šele, ko se prelevijo v komarje, zapuste svojo mokro domovino. Radi tega bo moral vsak državljan skrbeti za to, da napravi vodo komarjem nedosežno. Posode z vodo se morajo pokriti z mrežo, da komarji ne morejo do vode. Luže in mlake se bo polilo s petrolejem, vodnjaki in drugi prostori za vodo pa se morajo na drug način (z mrežo) pokriti. V ribnikih, rekah, potokih in tolmunih v parkih se bo gojilo in povsipeševalo one vrste ribic, ki žive večinoma od komarjevih ličink. Strogo lo preprečevanje puščati po smetiščih stare škatle ali kakor koli druge posode, kjer bi se lahko zbirala vojska. Povsod naj velja geslo: Smrt komarjem!

Dnevna kronika.

— **Testament pokojnega kralja Petra I.** Te dni bo posebna državna komisija odprla oporoko pokojnega kralja Petra I. Osvoboditelja. Komisija sestoji iz ministrskega predsednika, predsednika kasacijskega sodnega dvora in predsednika državnega sveta. Razen tega so pridruženi komisiji razni uradniki, ki pa izvrše samo nekatere formalnosti.

— **Kolkovanje vlog na trgovsko zbornico.** Trgovska in obrtniška zbornica v Ljubljani opozarja vse interese, da se morajo po naredbi generalne direkcije posrednih davkov št. 18.771.1921, vse vloge, v katerih stranke prošnje zbornice za intervencijo pri raznih državnih uradih in oblastih v zadevah posameznikov, odnosno v privatnem interesu strank, po predpisu kolekovati z 2 in 5 din kolekom v smislu določb začasnega zakona o takсах. Zbornice vloge na državne urade s kolkovine proste le v zadevah, ki so v interesu celokupne trgovine, industrije in obrti, ne pa le v interesu posameznih strank. Vloge strank na zbornico so kolkovine proste, izvzemši vloge za izdajanje potrdil za carine prosti uvoz, katerim je priložiti dvodinarski kolek in 10 dinarjev za pristojbino in kolek za potrdilo.

— **Društvo jugoslovanskih tehničarv v Pragi** nam je poslalo v objavo sledeč dopis: Namen »Društva jugoslovanskih tehničarv« v Pragi je združiti vse tehnične jugoslovanske narodnosti v Pragi v čisto strokovno organizacijo in nuditi svojim članom priliko »ogledati« svoje teoretično znanje, in videti v praksi ono, o čemur si morejo bodisi pri najboljšem predavanju vsistvariti le več ali manj nejasne pojme. Te cilje skuša društvo doseči s posojevanjem knjižne iz svoje knjižnice, s čitalnico, s

prirejanjem predavanj in ekskurzij v industrijalna podjetja. Take ekskurzije, ki jih prireja redno 4 do 6 mesečno v okoliših Prage in 1 večja industrijska centra Češkoslovaške republike vsaka 2 meseca — ne pokažejo udeležnikom samo čisto tehnično stran obratovanja, temveč tudi razliko v organizaciji in delitvi dela, nudijo vpogled v življenje v tovarni in industrijskih centrih — ter dajo s tem potrebni temelji za pravilno presojanje današnjih perečih socialnih vprašanj. Naša želja je, pokazati svojim članom razmere in način obratovanja v velikih industrijskih centrih v Nemčiji, katera pod najtežjimi gospodarskimi in političnimi pogoji skuša z intenzivnim delom rešiti svoje ekonomsko-financijsko krizo. Sodimo, da bi bilo pojasnjevanje o pomenu take ekskurzije odveč. Omenimo le to, da so nam kot študentom pristopna skoro vsa podjetja, medtem ko se inženirjem pogled onemogoča. Obrnili smo se na razne velike firme vseh tehničnih strok, glavno v Berlinu in Hamburgu, od katerih nam je tudi že večina pozitivno odgovorila. Manjka nam pa potrebnih denarnih sredstev za realizacijo tega načrta. Naša največja želja je — omogočiti tudi revnim tovarišem udeležbo, ker so ravno ti po izkušnji najdelavnejši in najresnejše pojmujejo svojo nalogo. Naše mnenje je, da bi sicer ekskurzija ne dosegla v pričakovani meri svojega namena. Sodeč, da morajo priti vsi izdatki za študente, posebno tehnike, končno le v prid naše domače industrije, prometnim razmeram itd., torej tudi naši trgovini, obrnili smo se s prošnjami za prispevke na trgovske zbornice in zveze industrijecev, katere so nam svetovale obrniti se na posamezne člane, s pristavkom, da našo akcijo odobrujejo, priznavajo in priporočajo. Prosimo zato vse ugledne tvrdke, da nam s kakršnimkoli prispevkom pripomorejo prirediti to ekskurzijo in prosimo, da eventualno blagohotno darovano svoto pošlje na račun »Društva jugoslav. tehničarv v Pragi« z označenjem »za ekskurzije fonde« Jadranski banki v Ljubljani. Izkaz prispevkov bo priobčen v domačih dnevniki.

— **Ljutomer.** Zaročila se je tu zdaj, Inka Karbova, učiteljica pri Sv. Križu pri Ljutomeru z g. Viktorjem Kladnikom, inženirjem v Ljutomeru. Čestitamo!

— **Aretirani** sta bili v Celju Marija Muhič, brezposelna natakara in Hedvika Lenger, kontorislinja, obe iz Maribora, ker sta se potovali po mestu ter zasledovali moške.

— **Otok izgini!** Osemletni sinček Brunon čevljarja Leskoška v Celju je šel v nedeljo dopoldne k maši ter se ni več vrnil. Ne ve se, da li se mu je pripetila kaka nesreča. Deček je mal, svetlih las, ima sivo obleko in črne nogavice. Komur je o njem kaj znano, naj nujno sporoči celjski policiji.

— **Čigavi so konji?** Mesar Ivan Knez je ustavil v Celju dne 23. t. m. dva dirjačja konja, ki sta se odtrgala od voza ter dirjala po mestu. Pozneje so se našle tudi sani, o vozniku ali lastniku konjev in sani pa ni duha ne sluha. Vse poizvedovanje in zasledovanje po kočijažu je ostalo do sedaj brezuspešno. Konji se nahajajo v hotelu Skoberne, sani pa na dvorišču celjskega magistrata. Komur bi bilo o slučaju kaj znanega, naj prijavi policiji v Celju.

— **Občni zbor trgovskega gremija v Celju** se je vršil v nedeljo, dne 22. t. m. Triletno delo slovenskega vodstva je razvidno iz uspeha, ki ga je dosegel gremij v tej dobi. Zavrženo finančno stanje je urejeno ter izkazuje 44.000 K rezerv. Razen tega je prispeval gremij za dobrodelne namene nad 60.000 K. Popolnoma sanirani so dolgovi prejšnjega nemškega vodstva, med katerimi je tudi 20.000 K ron avstrijskega posojila. Času primerno so se povišale pristojbine novih članov in nastavljenecv. Za načelnika je bil izvoljen ng. R. Stermšek. Na tem občnem zboru je bila sprejeta tudi resolucija, da se pri razdelitvi na oblasti prideli celjsko okrožje kot gospodarska enota eni oblasti. Če se prideli mariborski, mora biti Sava meja med obema oblastima.

— **Pogasti legar.** V Veliki Gorici na Hrvaškem se je razširil pogasti legar. Dosedaj je obolelo 17 oseb, od katerih

je že 10 umrlo. Oblasti so povzale vse korake, da epidemijo zatirajo. V vsi je nameščen sanitetni oddelak, ki razkužuje vsa stanovanja. Vsem ljudem se meri vsak dan temperatura. Vsak sumljiv bolnik se premesti v posebno izolirano hišo, odkoder ga v pozitivnem slučaju prepeljejo v zagrebško bolnico. Legar je prinesel nek železničar, kateremu je izumrla vsa družina. Med ljudstvom se vrše poučna predavanja.

— **Stavbeno gibanje v Beogradu.** Spomladi se prične v Beogradu izredno živahno stavbeno gibanje. Do konca letošnjega, oziroma v začetku prihodnjega leta se namerava zgraditi 4000 novih, modernih poslopij. Razen tega se bo izvršila velikopotezna regulacija cest in ulic, ki se bodo deloma tudi asfaltirale. Mestna občina sama namerava letos zgraditi moderno tržnico ali pa za primeren trg. Iz povojnih ruševin bo vzrastla v kratki dobi lepa, moderna naša prestolnica.

— **Razvoj Sarajeva.** Sarajevski občinski svet je na svoji zadnji seji sklenil, storiti vse potrebno, da dobi Sarajevo lice modernega mesta. Odredile so se razne regulacije ter se je osnovala tudi mestna hranilnica, kar je gotovo začetek razvoja občinskega življenja.

— **Političen atentat v Bolgariji.** V neki kavarni v Sofiji je bivši podpolkovnik Atanasov ustrelil policijskega ravnatelja Todorova in dva njegova spremljevalca. Atanasov je član macedonskega revolucionarnega komiteja ter ima zločin brzokone politično ozadje.

— **Padanje cen na Češkoslovaškem.** V zadnjem času so vsled naraščanja češkoslovaške valute cene na Češkoslovaškem splošno padle. Najfinjša moka stane kilogram 4 krone. Vlada je ustavila nakup zrnja v inozemstvu. Borzni krogi so vsled tega kajpade vznemirjeni. Razni čifuti, ki so pokupili velikanske zaloge žita ter ga spravili v svojih skladiščih za »boljšee« čase, ko se bo dalo več zaslužiti, so zgubili radi tega po več milijonov ter so trudijo, da svoje zaloge čim prej prodajo. Konkurenca je sveda velika in cene kar čez noč padajo.

— **Velikanski požar v Berlinu.** Te dni je nastal v tovarni za čokolado Serutti v Berlinu požar, ki je uničil celo tovarno. Ker je nastal ogenj v prtilčju so bili delavci v nadstropjih v skrajni nevarnosti. Nekateri so v obupu poskakali raz oknenj ter zadobili težke poškodbe. Krog 600 oseb je več ali manj težko ranjenih. Mnogo se jih je zastropilo s strupenimi plini ter leže v bolnicah. Nad 2500 delavcev je brez strehe, ker je požar uničil tudi delavska stanovanja. Škoda je neprecenljiva, ker so zgorela vsa poslopja, stroji in zaloge.

Pokrajinska obrtna razstava v Mariboru.

»Slovensko obrtno društvo v Mariboru« je sklenilo, da priredi letos v septembru I. pokrajinsko obrtno razstavo v Mariboru. V ta namen je sestavilo širši razstaveni odbor, v katerega je izvolilo poleg obrtnikov tudi razne druge gospode, da se postavi delo za razstavo na širšo podlago. Prvi stanek tega širšega odbora se je vršil v ponedeljek zvečer v dvorani restavracije »Maribor«. Sestanek je otvoril predsednik »Slovenskega obrtnega društva« g. Fran Novak, pozdravil navzoče, posebno one, ki niso obrtniki ter razložil načrt dela za razstavo. Med drugim je omenil tudi, da razstava ne bo kolidirala z razstavama v Ptuj in v Celju, katerih prva bo pravzaprav le priprava za mariborsko. Doslej se je priglasilo s Štajerske, Prekmurja in Mežiškega že skoro 300 obrtnikov, ki se nameravajo udeležiti razstave, vseli skupaj pa bo gotovo nad 500. Na to se je razvila debata o podrobnostih, v katero so posegli posebno gg. Zadravec iz Središča, dr. Reisman, Žebot, Rehar, Monjac, Križnič in skoro vsi ostali. Na to se je prešlo na konstituiranje. Izvolil se je širši odbor, ki se bo izpolni iz obrtniki iz dežele, dalje eksekutivni odbor ter odseki: finančno-gospodarski, tehnični, propagandni in nadzorovalni. Odbori in odseki so bili sestavljeni sledeče:

Pokrovitelj: Kr. pokrajinski namestnik minister Ivan Hribar. **Predsednik:** Fran Novak, Maribor. **I. Podpreds.** Franjo Horvat, Maribor. **II. Podpreds.** J. Zelenka, Ptuj. **III. Podpreds.** Ivan Šmigovec, Šoštanj. **Blagajnik:** Ivan Kravos. **Vodja pisarniških poslov:** Društveni tajnik Franjo Kenda.

Čalokupni odbor: Kravos Ivan, Bureš Franjo, Stajnik Josip, Novak Franjo, Kvas Ivan, Monjac Rudolf, Horvat Franjo, Babič Ferdo, Volčič Joža, Vahtar Miho, Mejovšek Stanko, Sojč Ivan, Kompare Rudolf, Fabjančič Dominik, Šetina Ljudevit, Vlašič Vladimir, Kristof Feliks, Sulič Josip, Oman Henrik, Špes Franjo ml., Ambrožič Fr., Marušič Anton, Lorber Ivan, Kumere Franjo, Križnič Alojzij, Dr. Avg. Reisman, Valjak pl. Gjuro, Kuhar Ferdo, Rehar Radivoj, Zebot Franjo, Borko B. Ozim Rudolf, Golob Mirko vsi v Mariboru, Jakob Zadavec, Središče, I. Mohorič tajnik trg. in obrtne zbornice v Ljubljani, Ig. Založnik obrt. komisar, inž. I. Turnšek ravnatelj »Urada za pospeševanje obrti« v Ljubljani, zastopnik »Sindikata denarnih zavodov v Mariboru, Obrtna banka, zastopnik »Sindikata denarnih zavodov v Mariboru, Obrtna banka, zastopnik mestne občine Maribor, Okrajni zastop v Mariboru, in kooptirani načelniki obrtnih zadrug in društev iz pokrajine.

Glavni (eksekutivni) odbor: Ta odbor sestoji iz odbornikov »Slov. obrtnega društva« izvoljenih na rednem obnem zboru in iz načelnikov in podnačelnikov vseh odsekov, iz novinarjev Rehar Radivoj, Zebot Franjo, Golob Mirko, Ozim Rudolf in Borko Božidar; nadalje iz zastopnika mestne občine Maribor, komisarja Ig. Založnika, tajnika I. Mohoriča, inž. I. Turnška, ter zastopnika okrajnega zastopa v Mariboru.

Finančno-gospodarski odsek: Križnič, Valjak, Zadavec, Novak, Kravos, Monjac, Stajnik, Bureš in Fabjančič, razen teh gg. se še kooptira več načelnikov obrtnih zadrug in društev iz pokrajine, nadalje zastopnika »Sindikata denarnih zavodov v Mariboru, Komisarja Ig. Založnika, tajnika I. Mohoriča, inž. I. Turnška, obrt. banko, okrajni zastop in zastopnika mestne občine Maribor.

Tehnični odsek: Križnič, Sojč, Mejovšek, Špes ml., Oman, Babič, Kravos, Sulič, Volčič, Kuhar, Kompara, Šetina, Lorber, Kvas in Ambrožič, ter kooptirani načelniki obrtnih zadrug in društev iz pokrajine.

Propagandni odsek: Rehar, Zebot, Golob, Dr. Avg. Reisman, Založnik, Mohorič, Novak, Vlašič, Vahtar, Turnšek in Križnič.

Nadzorovalni odsek: Monjac, Horvat, Oman, Kompara, Vahtar, Šetina, Vlašič, Kumere, Sulič in Kravos.

Mariborske vesti.

Maribor, 25. januarja 1922.

m Zlato poroko praznujejo dne 30. j. m. starčka Jurij Žizek in njegova soproga Marija, rojena Majer. Ker se je stari Žizek lansko leto pri delu ponesrečil, sta sedaj skoro brez vsakega zaslužka ter živita v žalostnih razmerah. Radi tega apeliramo na usmiljena srca, naj bi tema starima človekoma, ki živita že 50 let v medsebojni zvestobi in ljubezni, vsaj ta dan pripravili prijetnejši s tem, da bi darovali vsak po svojih močeh primerne svote. Darila naj se pošljejo našemu uredništvu.

m »Straža« zopet zaplenjena. Ponedeljkovo številko »Straže« je oblast radi notie hujskajočih proti edinstvu zaplenila. Zanimivo je, da je bila zaplenjena ravno številka, ki je naznanjala smrt papeža Benedikta XV. ter izšla radi tega črnoobrobljena. Še ob papeževi smrti se ni mogla vzdržati hujskanja.

m Velikodušen dar. Slovensko trgovsko društvo v Mariboru je darovalo državni dvorazredni trgovski šoli v svrhu podpore revnih učencev in učenk 4000 K, za kar se ji ravnateljstvo najiskrenejše zahvaljuje.

m Slovenski obrtniki za svojega hrvatskega tovarisa. Na svojem nedeljskem sestanku so mariborski obrtniki po predavanju g. Megliča nabrali na

predlog g. Monjaca 1004 K za hrvatskega obrtnika I. Balona v Ozalju, kateremu je ogenj uničil hišo in delavnico.

m Ljudska univerza v Mariboru ima prvo predavanje v soboto 28. jan. t. l. ob 19.30 zvečer v mali kazinski dvorani. Predavanje v kratko otvori preds. V. Grčar. Nato predava prof. I. Fava: Kaj je prava izobrazba in kaj ni. — Predavanje bo trajalo eno uro. Dvorana zakurjena. Vstop prost.

m Vsem trafikantom! Dne 26. t. m. ob 20. (8.) uri zvečer se vrši v dvorani restavracije Halbwidl, Jurčičeva ulica, sestanek vseh mariborskih trafikantov, na katerem se bodo določile skupne cene za stročnice, cigaretni papir, vžigalnice itd. Pozivamo vse trafikante, da se sestanka v svojem lastnem interesu zanesljivo udeležijo.

m Kemičen tečaj Ljudske univerze. Vsi, ki so se prijavili za tečaj, naj se zanesljivo udeležijo prvega predavanja v soboto 28. jan. t. l. ob pol osmih zvečer v kazini, da se po predavanju dogovore glede dneva, ure, splošni pričetka kurza, ki začne prve dni februarja.

m Obrtni sestanek, ki ga je minulo nedeljo priredilo Slovensko obrtno društvo, je zopet naravnost sijajno uspel. K predavanju viš. davčnega ravnatelja g. Megliča o davkih, je prišlo namreč toliko obrtnikov in tudi veliko trgovcev, da je bila obširna dvorana restavracije »Maribor« nabito polna. Predavatelj je aktualno snov prednašal navzočim v izredno poljudni obliki in vseskozi stvarno, tako da je bil vsakdo do podrobnosti poučen o vseh davčnih predpisih, ki jih mora danes obrtnik poznati. Poslušalci so stavili predavatelju na to tudi številna vprašanja, na ktera so dobili točna pojasnila. Govorila sta na to o težnjah obrtnikov z ozirom na davke se predsednik g. Novak in čevljar g. Smrekar ter so zborovali nato razšli z zadovoljstvom nad podučnim dopoldnevom in z željo, da jim društvo nudi še več takšnih podučnih predavanj.

m V soboto zvečer ob 20. uri v Narodni dom! »Slovanska Čitalnica«, častljiva matica mariborskega Slovenstva, ki slavi letošnje leto svojo 60-letnico, priredi mariborski inteligenci družinski večer pri mizah v dvorani Narodnega doma. To bo obenem občni zbor. Opozarjamo, da bo na tem večeru predaval urednik g. Božidar Borko o ruskem problemu in sicer z drugega vidika, kot se običajno pri nas promatra ta pereči problem Slovanstva in človeštva.

m Slov. obrtno društvo prosi obiskovalce knjigovodskega tečaja, da prihajajo redno in točno k pouku. Začetek je vedno točno ob pol 20. uri, vendar je dobro, če se pride vsaj 5 minut prej. Kdor pride prekasno moti pouk ter škoduje s tem samemu sebi in seveda tudi drugim. Ker se bliža tečaj zaključku in ker se ravno sedaj poučujejo za vsakega obrtnika najvažnejši predmeti, je za vsako minuto škoda, ki jo vsled tega zgubite. Torci prosimo še enkrat, bodite točni.

m Ogenj v dimniku. V torek 24. t. m. krog tričetrt na 23 uro je javila policija požarni bramb, da je izbruhnil ogenj v dimniku Tartbauerjeve hiše na Tvorniški cesti št. 22. Požarna bramba je pohitela takoj pod poveljstvom načelnika Robavska z avtomobilom z gasilnimi pripravami na označeno mesto ter našla dimnik že ves v plamenu. — Ker se je takoj lotila dela, se ji je posrečilo razmeroma hitro pogasiti ogenj ter odstraniti tudi vsako nadaljno nevarnost.

m Velika kavarna. Ob 17. uri popoldne čajanka s koncertom v »Klubbaru«.

m Najdeni predmeti. Od 3. do 15. jan. 1922. so bili oddani pri policijskem komisariatu v Mariboru sledeči najdeni predmeti in se zamorejo dvigniti proti dokazilu lastništva: zimska ovratnica, 2 dežnika, 4% metrov, dolga enasta cev, siva otročja čepica iz volne, svilnat predpasnik in 3 ključji.

m Izgubljeni predmeti. Od 1. do 15. jan. 1922. so bili prijavljeni pri policijskem komisariatu v Mariboru sledeči izgubljeni predmeti. Najditelji se naprošajo, da jih oddajo pri navedenem

uradu: 1 črna usnjata denarnica z 800 kronami in krstnim listom, 1 črna usnjata ženska listnica z 1475 Din, 1 črna usnjata listnica z 519 Din. in različnimi listinami, 1 črna usnjata denarnica z 52 kronami in drugimi listinami, 1 črna usnjata listnica z 88 kronami in železniško legitimacijo, 1 srebrna ura, 1 učno spričevalo za mehanika in druge listine, 100 kron zavrtih v papir, 1200 Din. denarja, 1 suknja iz temno zelenega blaga, 1 rumenorjav kasta denarnica z večjo svoto denarja, 1 črna usnjata listnica z 100 Din. in legitimacijo, 1 mehko vezana knjiga »Politična ekonomija«, 1 zlat uhan z enim briljantom, 1 rumena usnjata denarnica s 1100 kronami in dvema bonoma, 1 zlata zapestnica, 1 črna usnjata denarnica s 50 Din., 1 mehko vezana knjiga »Lieutenant Schwerenöter«, 600 Din. in 100 avstr. kron v denarju, rožni venec in 200 Din., 1 črna ogrinjalna ruta, 1 rumena usnjata denarnica s 600 jugoslov. kronami in 1000 rublji.

Narodno gledališče.

Repertoar:

Sreda 25.: »Favn«. Ab. C.7
Petek 27.: »Parizanka«. Premijera. Ab. C.
Sobota 28.: »Ptičar«. Premijera. Ab. A.
Nedelja 29.: Ob 15. uri »Za narodov blagor«, ljudska. Ob pol 20. uri »Poljska kri«. Izven.
Ponedeljek 30.: Produkcija dramatične soie. Izv.
Torek 31.: »Dedič velikega časa«. Ab. B.

Kultura in umetnost

x Glasbena Matica Maribor. Odbor opozarja, da se vrši v četrtek dne 26. t. m. ob 20. uri zvečer pevska vaja za moški zbor. Pevske vaje ženskega zbora se vrše vsak ponedeljek in četrtek točno ob 1/6. uri zvečer. V torek, dne 31. t. m. se vrši ob 8. uri zvečer skupna pevska vaja.

Irski kongres.

DKU Pariz, 23. jan. Danes se je otvoril irski kongres pod predsedstvom O'Comesa. Kongresa se je udeležilo 120 delegatov.

Mala oznanila.

Dve likarice se sprejmejo. Prva mariborska pralnica Gvido Sparovitz, Maribor, Krekova ulica št. 12. 135 2-1

Žepne ure, precizijske in stenske popravila najsolidnejše tvrdka R. Bizjak, Maribor, Gospodarska ulica 16. 64

Čitajte in razširjajte

povsod naš list
»TABOR«

Pristopajte

k Jugoslovnski
Matici.

Proda se več vagonov pristnega

dalmatinskega vina

deloma belo in črno, garantirano 12°, franko kolodvor Maribor; po hl a Din. 625.— ali po stopinji a Din. 0.55

Josip Povodnič, Maribor

Vojašniška ulica št. 4.

Razno.

Samomor novinarja. V nekem hotelu v Lvovu se je zastrupil poljski novinar Vladimir Osztynski. V poslovilnem pismu piše, da se ne izplača živeti, ker je življenje preneumno. Ker ni mogel živeti svojim idealom, je raje umrl kakor da bi služil kot hlapec za par bornih novcev.

Nad 100 let stara Tirolka umrja. V Lienzu je umrla vdova Ana Gitterle in izpolnila 102 leti. V življenju je rada pila in pela. Živela je v izobilju, si čuvala zdravje, a bila je tudi močno krepke zunanosti.

r Desettisoč ločenih žen. Med vojno se je oženilo v Rusiji okrog 13.000 čeških legionarjev z Rusinjami. Po vrnitvi v domovino si je okrog 10.000 legionarjev »premisliło« ter ločilo od svojih žen, katere pa mora država sedaj podpirati.

»Alkoholna prepoved za mladino na Češkoslovaškem. Na Češkoslovaškem je bil sprejet zakon, ki določa, da mladina izpod 16 let ne sme piti v javnih lokalih opojnih pijač, tudi, če je v spremstvu odraslih. Vsakdo, ki bi silil ali ponujal mladini opojno pijačo, bo občno kaznovan. Tak zakon bi bil tudi pri nas potreben!

Borza 24. januarja.

Zagreb, devize: Berlin 150.50—152, Bukarešta 218—220, Milan izplačilo 1330—1340, ček 1320—1340, London izplačilo 1305—1315, ček 1300—105, Newyork kabel 303—310, ček 304—305, Praga 600—610, Svica 6000—6050, Dunaj 3—3.10, Budimpešta 44—44.50, valute: dolarji 302—303, rublji 23—25, češke krone 590—600, franki 2450, napoleoni 1015, marke 148, leji 203—220, lire 1320, turške zlate lire 1100, madžarske krone 44—45.

Curih, devize: Berlin 237, Newyork 5.15, London 21.67, Pariz 41.20, Milan 22.40, Praga 10.05, Budimpešta 0.72, Zagreb 1.70, Varšava 0.15, Dunaj 0.15, žigosane 0.08.

Glavni urednik: Radivoj Rehar.

Odgovorni urednik: Rudolf Ozim.

Pristno

svinjsko mast

kakor tudi soljeno slanino oddaja samo na trgovce po najnižji dnevni ceni vsako količino

Franc Vidovič, Maribor

Cvetlična ulica št. 15. 132 8-1

Premogosedna družba

Ferlež in Šušter

sporoča tem potom, da ima večjo množino

premoga na prodaj.

Premog je svetel in ima 5710 kalorij. Cena za 100 kg K 68.— franko kolodvor Moškanjci. Pošlje se lahko večja množina do 5 vagonov na teden. 133

Poslovodja Ignac Ferlež

Sodinci pri Veliki Nedelji.